

„ЛЕГЕНДИ ПРИ ЦАРЕВЕЦ“

Николай Чернокожев

В своето стихотворение „1910“, което завършва така:

*И ние тъй ли ще живеем
кат сянка в есенна мъгла
и в суха жажда ще копнеем
за нови родни светила?*

*Пред тебе в таз земя проклета
жив огън ще ли затрепти,
о, деветстотин и десета,
кажи, не носии ли го ти?!*

Димчо Дебелянов сякаш между другото задава въпроса:

*А Вазов пак ли ще ни храни
с патриотически лъжи?*

От определена гледна точка въпросът получава отговор чрез книгата „Легенди при Царевец“, но долко тя попада само и единствено в сектора „патриотически лъжи“ е отделен въпрос, защото това е книга, чието усилие е насочено, от една страна, към съхраняването ѝ като цялост от предговор и стихотворения, и която, от друга страна, свободно обитава (в своята цялост, но най-вече в своята разподобност – предговор и лирически текстове) множество контекстуални сфери, в които двете ѝ части сякаш нямат нужда една от друга.

Тя излиза през 1910 г., но – ако се доверим на датировките на самия автор – през тази година е писан само предговорът. Всички останали текстове, които трябва да са съчината на книгата, т.е. да се вместиат в жанровоограничаващите и ориентиращи думи „Балади и поеми“, са писани по-рано и то през: 1899 – 2 творби, 1905 – 4 творби, 1906 – 20 творби (14 от тях през януари 1906), като се има предвид, че текстът на „Проклятие въз Иванка“ въобще не е датиран.

Но последните три произведения в книгата, включително двете от 1899 г., са уговорени със следната бележка под линия към „Клепалото бие“: „Това стихотворение и останалите две, вдъхнати от други местности, приложих тук, хармонизирайки по дух и настроение с предишните.“ – те са „приложени“, и може би са „приложения“, защото в тях лирическият субект се вписва в страдалческото „ние“, очакващо предвещаваната гибел, която е наказание за греховете, за да бъдат надвити тръбите „от орди агарянски“ от изпискването на влака, което